

L. van Noort

Med. No. 312

DE STEEKPROEF VOOR HET RENTABILITEITS- EN
FINANCIERINGSONDERZOEK VAN DE BOOMKWEKERIJ
IN NEDERLAND

September 1984

SIGN: L27-312
EX. NO: B
MLV:

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw

REFERAAT

DE STEEKPROEF VOOR HET RENTABILITEITS- EN FINANCIERINGSONDERZOEK VAN DE BOOMKWEKERIJ IN NEDERLAND

Noort, L. van

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut, 1984

14 p., 6 tab.

Het onderzoek naar de rentabiliteit en de financiering in de verschillende takken van tuinbouw wordt op steekproeven gebaseerd. De steekproeven worden periodiek vernieuwd en tussentijds aangepast aan de populatie.

In deze publikatie wordt een verantwoording gegeven van de wijze waarop de steekproef van de boomkwekerij is samengesteld.

Steekproef/Rentabiliteit/Inkomen/Financiering/Boomkwekerij/
Nederland

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Inhoud

	Blz.
WOORD VOORAF	5
1. DE BOOMKWEKERIJ IN NEDERLAND	7
1.1 De populatie	7
2. DE STEEKPROEF	10
2.1 De theoretische steekproef	10
2.2 De gerealiseerde steekproef	11

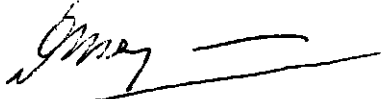
Woord Vooraf

Door de afdeling Tuinbouw wordt jaarlijks onderzoek verricht naar de rentabiliteit, de inkomensvorming, het financieringsgedrag en de vermogenspositie in de belangrijkste takken van tuinbouw.

Dit onderzoek is op een a-selecte steekproef gebaseerd. De steekproeven worden eenmaal in de vijf jaar geheel vernieuwd. Gedurende de looptijd wordt de steekproef aangepast aan de mutaties in de populatie. De steekproef van de boomkwekerij is met ingang van het boekjaar 1984/85 vernieuwd en op een landelijke basis gebracht.

In deze publikatie wordt een verantwoording gegeven van de wijze waarop voornoemde steekproef is samengesteld.

Het Hoofd van de
afdeling Tuinbouw,

Den Haag, september 1984

(Ir. D. Meijaard)

1. De boomkwekerij in Nederland

1.1 De populatie

De steekproeven ten behoeve van het rentabiliteits- en financieringsonderzoek worden eenmaal in de vijf jaar vernieuwd en tussentijds bijgesteld. De steekproef van de boomkwekerij is met ingang van het boekjaar 1984/85 vernieuwd en op een landelijke basis gebracht. Als basis hiervoor is gebruik gemaakt van de Landbouwtelling 1982.

Volgens de Landbouwtelling 1982 waren er in Nederland 3.773 bedrijven met boomkwekerijgewassen en 973 bedrijven met vaste planten. Van laatstgenoemde bedrijven met vaste planten hadden 592 bedrijven ook boomkwekerijgewassen. De oppervlakte met boomkwekerijgewassen in de open grond bedroeg 6.018 ha. Van deze bedrijven bleken in eerste instantie 1.224 bedrijven te voldoen aan de criteria die voor deelname aan het onderzoek zijn gesteld. Het onderzoek heeft namelijk alleen betrekking op bedrijven:

- a. waarvan 60% en meer van de sbe betrekking heeft op boomkwekerij en/of vaste planten in de open grond;
- b. met een bedrijfsomvang van 70 en meer sbe;
- c. waarvan de ondernemer een agrarisch hoofdberoep heeft;
- d. die niet met een tuincentrum zijn verbonden;
- e. die geen of nauwelijks handel 1) in boomkwekerijproducten bedrijven.

Een specificatie van het aantal bedrijven en de teeltoppervlakte met boomkwekerijgewassen is opgenomen in tabel 1.1. Daaruit blijkt dat de populatie - waarop de theoretische steekproef is gebaseerd - betrekking heeft op 1.224 bedrijven met 2.523 ha boomkwekerijgewassen, dat is respectievelijk 32% en 42% van het totale aantal bedrijven en de totale oppervlakte met boomkwekerijgewassen.

De 1.224 bedrijven met overwegend boomkwekerijgewassen zijn voor de steekproeftrekking zowel geografisch als naar bedrijfsomvang - op basis van sbe - onderscheiden.

De 12% relatief grote bedrijven (340 en meer sbe) vertegenwoordigen 33% van het totale aantal sbe. De relatief kleine bedrijven (70-160 sbe), 54% van het totale aantal bedrijven nemen 30% van het totale aantal sbe voor hun rekening (zie tabel 1.2).

1) Ten hoogste 20% van de totale verkopen.

Tabel 1.1 Bedrijven met boomkwekerijgewassen en vaste planten

	Aantal bedrij-		Opp. boomkweke-	
	ven		rijgewassen in de	open grond (ha)
		%		%
1. Totaalaantal bedrijven met boomkwekerijgewassen	3.773	100	6.018	100
2. Totaalaantal bedrijven met vaste planten	973 ¹⁾	26	p.m.	-
3. Correctie i.v.m. dubbeltelling	- 592	-16	p.m.	-
4. Gemengde bedrijven met minder dan 60% van de sbe aan boomkwekerijgewassen en/of vaste planten	1.339	35	748	12
5. Bedrijven met 60% e.m. aan boomkwekerijgewassen en/of vaste planten	2.815	75	5.270	88
6. Te kleine bedrijven (minder dan 70 sbe)	849 ²⁾	23	375	6
	1.966	52	4.895	82
7. Bedrijven waarvan de ondernemer een niet-agrarisch hoofdberoep heeft en meer dan 70 sbe	335	9	572	10
	1.631	43	4.323	72
8. Bedrijven met handel en/of tuincentrum en meer dan 70 sbe	407	11	1.800	30
9. Basis voor de steekproef	1.224	32	2.523	42

1) Op 592 bedrijven met vaste planten komen ook boomkwekerijgewassen voor.

2) Inclusief 511 bedrijven waarvan de ondernemer een niet-agrarisch hoofdberoep heeft.

Tabel 1.2 Bedrijven met 60% en meer aan boomkwekerijgewassen en/of vaste planten

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met :		
		70-160 sbe	160-340 sbe	340 e.m. sbe
	%	%	%	%
Boskoop e.o.				
aantal bedrijven	620(51)	410	177	33
aantal sbe (x 100)	982(41)	443	374	165
oppervlakte boomkwekerij (in ha)	549(22)	269	202	78
Overig Nederland				
aantal bedrijven	604(49)	255	237	112
aantal sbe (x 100)	1.440(59)	283	533	624
oppervlakte boomkwekerij (in ha)	1.974(78)	426	757	791
Totaal				
aantal bedrijven	1.224(100)	665(54)	414(34)	145(12)
aantal sbe (x 100)	2.422(100)	726(30)	907(37)	789(33)
oppervlakte boomkwekerij (in ha)	2.523(100)	695(28)	959(38)	869(34)

2. De steekproef

2.1 De theoretische steekproef

Voor de samenstelling van de steekproef zijn voornoemde 1.224 boomkwekerijbedrijven geografisch onderscheiden, te weten:

1.	Boskoop, Land van Gouda, Droogmakerijen, De Venen, Rijnland en de Bollenstreek	620 bedrijven;
2.	Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel en de IJsselmeerpolders	55 bedrijven;
3.	Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en de rest van Zuid-Holland	149 bedrijven;
4.	Zeeland en het westelijk deel van Noord-Brabant	124 bedrijven;
5.	Limburg en het oostelijk deel van Noord-Brabant	276 bedrijven.

Per regio zijn de bedrijven naar grootteklasse gesorteerd. Binnen de onderscheiden grootteklasse is een volgorde naar bedrijfsomvang - op basis van sbe - aangebracht. Uit deze voorgesorteerde bedrijven is vervolgens een willekeurige keuze gedaan door voor elke grootteklasse een aantal bedrijven in de steekproef te betrekken.

Het aantal steekproefbedrijven alsmede de steekproefpercentages zijn opgenomen in tabel 2.1.

Tabel 2.1 Het aantal bedrijven van de te onderzoeken populatie en van de theoretische steekproef alsmede de steekproefpercentages

Bedrijven met 60% e.m. aan boomkwekerijgew. en/of vaste planten	Aantal bedrijven		
	van de populatie	van de steekproef	van de steekpr. in % v.d. populatie
Boskoop e.o.:			
70-160 sbe	410	19	4,6
160-340 sbe	177	16	9,0
340 e.m. sbe	33	7	21,2
Totaal	620	42	6,8
Ov. Nederland:			
70-160 sbe	255	8	3,1
160-340 sbe	237	16	6,8
340 e.m. sbe	112	18	16,1
Totaal	604	42	7,0

Het blijkt dat de relatief grote bedrijven sterker in de steekproef zijn vertegenwoordigd dan de relatief kleine bedrijven 1). Bij de berekening van de gemiddelde cijfers van het grondgebruik, de kosten en de opbrengsten, het inkomen en de gegevens met betrekking tot de financiering wordt uiteraard met de verschillende steekproefpercentages rekening gehouden.

Op basis van voornoemde gegevens werden 5 steekproeven samengesteld. Eén van deze steekproeven diende voor de uiteindelijke bedrijfskeuze. Voor de weigeraars van de eerste steekproef, konden de vervangende bedrijven worden verkregen uit de overige 4 steekproeven.

2.2 De gerealiseerde steekproef

Uitgaande van de in tabel 2.1 voornoemde steekproefpercentages werden 84 bedrijven voor deelname aan het onderzoek bezocht. Van de 84 boomkwekerijbedrijven bleken 25 bedrijven niet geschikt te zijn voor deelname aan het rentabiliteitsonderzoek (zie tabel 2.2). Het onderzoek naar de bedrijfsresultaten is beperkt tot bedrijven, die overwegend op de produktie van boomkwekerijgewassen zijn gericht. Bovendien mogen de ondernemers geen hoofdberoep hebben buiten de agrarische sector. Voorts moet de bedrijfsomvang minimaal 70 sbe zijn. De in tabel 2.2 genoemde groepen, te weten 4 t/m 10 voldoen niet aan deze voorwaarden. Dit betekent dat de 25 ongeschikte bedrijven niet zijn vervangen. Bij de vaststelling van de omvang van de "theoretische" steekproef is rekening gehouden met het feit dat niet alle bedrijven voor het onderzoek geschikt zouden zijn. Van de resterende 59 bedrijven waren de ondernemers van 31 bedrijven bereid tot deelname aan het onderzoek. De ondernemers van 27 bedrijven weigerden deelname aan het onderzoek en één bedrijf kon om administratieve redenen niet in het onderzoek worden betrokken. De voornoemde 28 bedrijven zijn vervangen. Hiervoor werden 28 bedrijven van nagenoeg dezelfde structuur en bedrijfsomvang bezocht; hiervan werden 13 bedrijven in de tweede ronde en 15 in volgende ronden gerealiseerd.

De 59 uiteindelijk in het onderzoek betrokken bedrijven vertegenwoordigen een populatie van 859 bedrijven, een oppervlakte met boomkwekerijgewassen van 1.739 ha; dat is respectievelijk 23% van het totale aantal bedrijven met boomkwekerijgewassen en 29% van de oppervlakte (zie tabel 1.1).

- 1) Op eerstgenoemde bedrijven is de bijdrage aan de totale produktie veel groter dan van laatstgenoemde bedrijven. Ervan uitgaande dat slechts een beperkt aantal bedrijven per tak van tuinbouw in het onderzoek kan worden opgenomen, wordt door deze werkwijze de betrouwbaarheid van de cijfers verhoogd.

Tabel 2.2 Het resultaat van de werving van 84 boomkwekerijbedrijven

	Alle bedrijven				Waarvan Boskoop e.o.		Waarvan Overig Nederland	
	steek- proef- bedr.	geaggregeerd aantal opp. boomkw. (in ha)	steek- proef- bedr.	geaggregeerd aantal opp. boomkw. (in ha)	steek- proef- bedr.	geaggregeerd aantal opp. boomkw. (in ha)	steek- proef- bedr.	geaggregeerd aantal opp. boomkw. (in ha)
1. geschikt voor en bereid tot deelname	31	405(33)	15	237	239	16	168	643
2. geschikt voor, doch niet bereid tot deelname 1)	27	448(37)	17	266	216	10	182	585
3. om administratieve redenen niet geschikt 1)	1	6(-)	-	-	-	1	6	56
Sub totaal	59	859(70)	32	503	455	27	356	1284
4. gemengd met andere takken van bedrijf of beroep	6	132(11)	-	-	-	6	132	359
5. bedrijven met te veel handel	7	57(5)	5	36	87	2	21	42
6. bedrijf met een tuincentrum	1	6(-)	-	-	-	1	6	18
7. de omvang van het bedrijf is te klein	1	22(2)	1	22	11	-	-	-
8. bedrijf is opgeheven	1	15(1)	-	-	-	1	15	22
9. bedrijven zijn verkocht 2)	2	28(2)	1	22	10	1	6	50
10. overige redenen	7	105(9)	3	37	-	4	68	30
Totaal	84	1224(100)	42	620	563	42	604	1805

1) De oppervlaktegegevens hebben betrekking op 28 vervangende bedrijven die in het onderzoek zijn betrokken.
2) en toegevoegd aan een bestaand bedrijf.

In tabel 2.3 zijn de belangrijkste gegevens van de te onderzoeken populatie vergeleken met de geaggregeerde cijfers van de gerealiseerde steekproef (incl. de 25 niet vervangen bedrijven). Als gevolg van de verschillende steekproefpercentages is een vergelijking van de totale steekproef alleen mogelijk na aggregatie van de cijfers van de steekproefbedrijven. De geaggregeerde cijfers van de steekproefbedrijven zijn berekend door voor de onderscheiden bedrijfsgrootteklasse, de sbe, de oppervlakten en de leeftijden te vermenigvuldigen met de wegingsfactoren 1) en deze uitkomst te sommeren.

Het blijkt dat er t.a.v. de sbe en de leeftijden van de bedrijfshoofden een vrij grote mate van overeenstemming bestaat tussen de gerealiseerde steekproef en de populatie. De oppervlakte met boomkwekerijgewassen wordt iets minder sterk door de steekproef gerepresenteerd.

Tabel 2.3 Vergelijking van de te onderzoeken populatie met de gerealiseerde steekproef (na aggregatie)

	Populatie	Gerealiseerde steekproef (na aggregatie)	Steekproef % van populatie
Aantal bedrijven	1.224	1.224	100,0
Aantal sbe	242.183	242.157	100,0
Opp. boomkwekerijgewassen	2.523 ha	2.368 ha	93,9
Leeftijd van bedrijfshoofden	52.532 jr	51.004 jr	97,1
Gem. leeftijd bedrijfshoofd	42,9 jr	41,7 jr	97,1

De mate waarin de bedrijven van de steekproef (incl. de 25 niet vervangen bedrijven) over de bedrijfsgrootteklassen zijn verdeeld, blijkt uit tabel 2.4, waarin zowel t.a.v. het aantal bedrijven het aantal sbe en de oppervlakte boomkwekerijgewassen, de gerealiseerde steekproef met de populatie is vergeleken. De iets kleinere oppervlakte boomkwekerijgewassen in de steekproef t.o.v. de populatie komt vooral voor bij de "grote" bedrijven van Overig Nederland.

- 1) De wegingsfactoren zijn afhankelijk van de steekproefpercentages. Bij een steekproef van twee procent is de wegingsfactor vijftig, namelijk honderd gedeeld door twee.

4 Tabel 2.4 Vergelijking van de te onderzoeken populatie met de gerealiseerde steekproef van 84 boomkwekerijbedrijven

Bedrijfs-grootteklasse (in sbe)	Aantal bedrijven		Aantal sbe		Opp. boomkwekerij (in are)	
	popu- latie	steek- proef	popu- latie	steek- proef	popu- latie	steek- proef
	in % van populatie	in % van populatie	in % van populatie	in % van populatie	in % van populatie	in % van populatie
Boskoop e.o.						
70 - 160 sbe	410	19	4,6	2063	4,7	26920
160 - 340 sbe	177	16	9,0	3358	9,0	20122
340 en meer sbe	33	7	21,2	3451	20,9	7815
Totaal	620	42	6,8	98186	-	54857
Overig Nederland						
70 - 160 sbe	255	8	3,1	898	3,2	42623
160 - 340 sbe	237	16	6,8	3550	6,7	75714
340 en meer sbe	112	18	16,1	10135	16,2	79085
Totaal	604	42	7,0	143997	-	197422